

Sud časti je na svojoj 4. sjednici održanoj 5. 7. 2016. jednoglasno odlučio pokrenuti samostalni postupak na temelju članka 10. Poslovnika kako bi ispitao činjenice i okolnosti pro bono angažmana Damira Juge u svojstvu savjetnika za pitanja iz djelokruga društvenih djelatnosti bivšeg prvog potpredsjednika Vlade Tomislava Karamarka i o tome donijeti svoje mišljenje s obzirom da je riječ o pitanju od interesa za struku i njenu reputaciju. Pokretanje samostalnog postupka potaknulo je pitanje Orhiedee Gaude Hodak, zamjenice glavnog urednika tjednika Nacional koje je 27. 6. 2016. proslijeđeno na postupanje Sudu časti koje prenosimo u cijelosti:

„S obzirom na slučaj posebne savjetnice bivšeg premijera Zorana Milanovića Zinke Badrić, koja je taj posao obavljala pro-bono, ali je bila zaposlena kao direktorica strateških komunikacija agencije Madison Consulting, a što je Sud časti Hrvatske udruge za odnose s javnošću ocijenio kao poslovni odnos u kojem "postoji opasnost narušavanja profesionalne neovisnosti i transparentnosti, a moguć je i konflikt interesa u određenim situacijama", može li se i u slučaju angažmana gospodina Damira Juge kao savjetnika sada već bivšeg prvog potpredsjednika Vlade govoriti o potencijalnom sukobu interesa, a posebno u kontekstu ugovora Millenium promocije s tvrtkom Đuro Đaković?“

Slijedom ovog pitanja, a zatim i članka objavljenog 5. 7. 2016. u tjedniku Nacional pod naslovom „Millenium promocija i Đuro Đaković sklopili marketinški ugovor – Donedavni Karamarkov savjetnik Damir Jugo dekan je Edward Bernays škole čiji je osnivač Mario Petrović, vlasnik Milleniuma“ Sud časti je tražio i dobio očitovanje Damira Juge. U donošenju mišljenja se rukovodio i drugim javno dostupnim podacima, dokumentacijom prethodnog saziva Suda časti i mišljenjem Suda časti HUOJ-a vezano uz angažman direktorice strateških komunikacija agencije Madison Consulting, Zinke Bardić, u funkciji posebne savjetnice predsjednika Vlade RH, Etičkim kodeksom HUOJ-a, relevantnim dokumentima kojima se tematizira sukob interesa i upravljanje sukobom interesa te kodeksima i relevantnim praksama strukovnih udruženja za odnose s javnošću vezano uz sukob interesa.

Sud časti je slijedom članka 5. stavak 3. Poslovnika odbacio dokumentaciju pristiglu uz anonimni zahtjev za mišljenjem Suda časti vezano uz „povezanost g. Damira Juge koji je bio savjetnik za medije od prvog potpredsjednika Vlade g. Karamarka, a direktno je povezan s tvrtkom Millenium promocija, čiji je vlasnik, ujedno i vlasnik veleučilišta Edward Bernays gdje je g. Jugo zaposlen kao dekan.“

U postupku koji je prethodio donošenju mišljenja Sud časti se suočio sa sljedećim pitanjima:

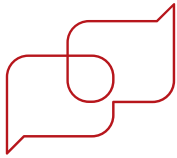
Mogu li se povlačiti paralele između slučaja Zinke Bardić i Damira Juge?

Ukoliko mogu, po čemu se oni razlikuju, a u čemu su slični?

Ima li elemenata za sumnju u potencijalni sukob interesa u slučaju Damira Juge?

Ukoliko ima elemenata, u čemu se ti elementi ogledaju?

Kako bi trebala izgledati primjerena etička i profesionalna praksa stručnjaka za odnose s javnošću vezano uz upravljanje sukobom interesa, nevezano za prirodu njihovog angažmana i neovisno o tome jesu li ili nisu članovi HUOJ-a?

HRVATSKA UDRUGA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU

Sud časti je utvrdio sljedeće razlike, sličnosti i specifičnosti, pri čemu na temelju članka 13. Poslovnika stavak 4. iznosi one podatke za koje je procijenio da su potrebni za cjelovito sagledavanje razloga na kojima temelji svoje mišljenje:

Razlike:

Zinka Bardić je 23. 2. 2012. imenovana na mjesto posebne savjetnice za odnose s javnošću, bez naknade. Kako je sama objasnila u svojem očitovanju:

-Prihvatila sam mjesto posebne savjetnice za odnose s javnošću predsjednika Vlade RH, bez naknade,,

„Budući da sam u Vladi već obavljala poslove glasnogovornice MUP-a nisam bila zainteresirana za bilo kakav veći, posebno ne operativni angažman u Vladi“

„Bavim se strateškim komuniciranjem na razini savjetovanja i to je sve“.

„Od kada sam posebna savjetnica ne radim operativno s komercijalnim klijentima što je jasno i transparentno naznačeno na našim Internet stranicama“

„Madison Consulting izuzeo se od svih komercijalnih poslova s tijelima državne uprave i poduzećima“

„Olako zaključivati da je netko u sukobu interesa, a da taj netko uopće nije dužnosnik i po definiciji sukoba interesa ne može biti u njemu, nije na čast članovima Časnog suda“

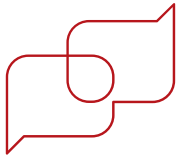
Iz javno dostupnih informacija objavljenih na portalima tijekom 2013. Zinka Bardić je naknadno na tribini u Hrvatskom novinarskom društvu izjavila da „nisam nikad rekla da radim besplatno, ali mene ne plaća država nego moju agenciju, za moje usluge koje radim premijeru plaća SDP“, dok je na „službeni upit Povjerenstvu za sukob interesa u kojem je (Tomislav Saucha) pitao može li savjetnica premijera Zinka Bardić odgovarati tom Povjerenstvu dobio odgovor da ne može, jer ako je netko imenovan na javnu dužnost predsjednika Vlade osobno, nije dužan postupati po Zakonu o sprječavanju sukoba interesa jer ga taj propis obvezuje samo ako ga je imenovala Vlada“.

Damir Jugo je 16. 2. 2016. imenovan na mjesto posebnog savjetnika prvog potpredsjednika Vlade Republike Hrvatske za društvene djelatnosti, bez naknade. Kako je sam objasnio u svojem očitovanju:

„Moje su aktivnosti bile dominantno vezane uz tematiku obrazovanja, visokog obrazovanja, povezivanja gospodarstva i sustava (visokog) obrazovanja te djelomično sporta, a bio sam uključen i u pitanja poput prava nacionalnih manjina, političkog sustava i EU projekata uz sva navedena područja)

„Od 1. 10. 2013. ne radim u praksi odnosa s javnošću već u visokom obrazovanju; kao dekan najmlađe visokoobrazovne institucije u Hrvatskoj, Edward Bernays Visoke škole za komunikacijski menadžment“

„Svjestan sam kako je zbog činjenice da sam veći dio svojeg profesionalnog vijeka bavio odnosima s javnošću lako pretpostaviti da će moja uloga samo i jedino biti komunikacijsko savjetovanje, međutim to je potpuno pogrešno i netočno“

HRVATSKA UDRUGA ZA
ODNOSE S JAVNOŠĆU

„Naravno da je tijekom ovog angažmana, a zbog prethodnog iskustva u odnosima s javnošću, bilo situacija kada me se tražilo mišljenje o nekoj komunikacijskoj aktivnosti i kada sam oko tema vezanih uz područja koja podrazumijeva društvene djelatnosti komunicirao s medijima odnosno novinarima koji prate rad Vlade, ali takvi slučajevi nipošto nisu bili suština niti svrha moga angažmana kao posebnog savjetnika“

„Meni nepoznate osobe putem lažnih i netočnih informacija na niz e-mail adresa novinara, medija i drugih osoba nastojale (su) ocrniti mene i instituciju koju vodim“

„Kao posebni savjetnik nisam stupio u radni odnos u Vladi Republike Hrvatske, a na vlastito inzistiranje za svoj rad nisam primao naknadu“

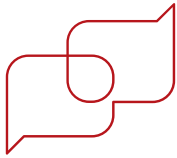
Sličnosti:

Oboje su imenovani na mjesto posebnih savjetnika na temelju članka 23. Zakona o Vladi Republike Hrvatske. Iako osobni savjetnici predsjednika ili pojedinog člana Vlade per se obnašaju javnu dužnost, na njihovo imenovanje i razrješenja ne primjenjuju se odredbe propisa o zapošljavanju državnih službenika (stavak 4.), a slijedom Zakona o obavezama i pravima državnih dužnosnika oni se ne ubrajaju ni u dužnosnike. Tako se na njih ne primjenjuju ni propisi kojima je regulirano područje sukoba interesa. Ova svojevrsna 'pravna praznina' ukazuje da su imenovanja slijedom članka 23. Zakona o Vladi ranjiva i izložena sumnjama o potencijalnim sukobima interesima, a posebno u slučajevima kad imenovani zadržavaju svoja radna mjesta u matičnim organizacijama u kojima nastavljaju primati redovite prihode, a ujedno za svoj savjetnički angažman ne primaju nikakvu naknadu. Jedna od temeljnih sastavnica javne dužnosti je povjerenje javnosti da njihovi obnašatelji neće zloupotrijebiti svoj položaj kako bi pod krinkom javnog angažmana promovirali različite vrste osobnih interesa, novčanih ili nenovčanih. Integritet javne dužnosti podrazumijeva da „obnašatelji javnih dužnosti ne smiju biti u službi bilo koje financijske ili druge obveze vanjskim osobama ili organizacijama koje bi mogle utjecati na vršenje njihovih službenih dužnosti“;

Oboje su zadržali svoja radna mjesta u matičnim organizacijama gdje su nastavili primati redovite prihode;

Oboje nisu prihvatili naknadu za svoj angažman;

Oboje su vjerovali da će „zamrzavanje operativnih aktivnosti na klijentima“ i „predominantna usmjerenost na društvene djelatnosti“ biti same po sebi dovoljne za suzbijanje bilo kakvih sumnji o sukobu interesa.

Dodatna dimenzija angažmana Damira Juge na mjestu posebnog savjetnika za društvene djelatnosti

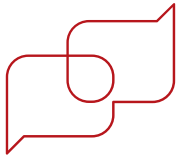
Kako je vidljivo iz očitovanja Damira Juge, tijekom njegovog savjetničkog angažmana u razdoblju od 8. 2. do 15. 6. 2016. došlo je do ispreplitanja dviju uloga, one formalne savjetničke u području društvenih djelatnosti i one neformalne proizašle iz njegovog višegodišnjeg stručnog bavljenja i akademskog usavršavanja u području odnosa s javnošću. Savjetničke komunikacijske aktivnosti i komunikacija s medijima i novinarima koji prate rad Vlade u svakom slučaju, iako nisu bili svrha i suština angažmana posebnog savjetnika, mogli su potaknuti sumnju o pravoj prirodi angažmana i potencijalnom sukobu interesa, tim više što je percepcija javnosti i struke da je riječ o prizatom stručnjaku za odnose s javnošću i članu strukovne udruge. Ova je sumnja u javnosti apostrofirana i uskom povezanošću Maria Petrovića, direktora tvrtki Vizual (tvrtka osnivač Bernaysa) i Millenium Promocija, koji kao predsjednik Upravnog vijeća s drugim članovima ujedno upravlja Edward Bernaysom Visokom školom za komunikacijski menadžment.

Na svojoj 5. sjednici održanoj 8. 9. 2016. Sud časti je donio sljedeće mišljenje:

Mišljenje Suda časti HUOJ-a u slučaju savjetničkog angažmana Damira Juge bez naknade

Potreba da se kroz savjetnički angažman nastoji steći dublji uvid u probleme i utjecati na pozitivne promjene u društvu nije sporna. Međutim, sporno je prihvaćanje savjetničkog angažmana bez naknade, a posebno u slučajevima kada se zadržava radni odnos u matičnoj organizaciji u kojima se nastavlja primati redovite prihode. Ova je praksa posebno sporna ukoliko su njihove matične organizacije u poslovnom odnosu ili u situaciji uske povezanosti s drugim fizičkim i pravnim osobama (kroz komercijalni ili odnos kontrole). Stručnjaci za odnose s javnošću, a posebno članovi HUOJ-a, ne bi smjeli prihvaćati takav angažman ukoliko prije toga nisu procijenili situaciju i sagledali okolnosti koje bi mogle dovesti u pitanje njihov profesionalni i etički integritet, kao i integritet struke za odnose s javnošću. Transparentnost i sukob interesa jedno je od ključnih načela Etičkog kodeksa HUOJ-a koje podrazumijeva otvoreno ukazivanje na potencijalni sukob interesa u svim situacijama u kojima se stručnjaci za odnose s javnošću mogu naći i to ne samo prilikom ugovaranja i izvršenja poslova odnosa s javnošću. Dosadašnja iskustva pokazuju da je imenovanje pojedinih posebnih savjetnika na temelju članka 23. Zakona o Vladi Republike Hrvatske izloženo sumnjama o potencijalnom sukobu interesa, neovisno o tome jesu li angažirani za savjetovanje u području odnosa s javnošću ili društvenih djelatnosti, kao u slučaju Damira Juge. Činjenica da se on tijekom savjetničkog angažmana bavio komunikacijskim savjetovanjem i odnosima s javnošću, iako to nije bila suština i svrha njegovog angažmana, ukazuje da je teško izbjeći ispreplitanje različitih uloga te sumnje u nepristranost i sukob interesa.

Sukob interesa je svaka „situacija u kojoj osoba kao što je na primjer javni dužnosnik, zaposlenik ili stručnjak ima privatni ili osobni interes za koji je dovoljno da izgleda da bi mogao utjecati na nepristrano obavljanje službenih dužnosti“(1). Tematika sukoba interesa važna je zbog činjenice što je već situacija koja izgleda kao sukob interesa dovoljna za izazivanje sumnji o ispreplitanju osobnih interesa s javnim dužnostima (angažmanom) i narušavanje povjerenja javnosti u njihovo poštenje i nepristranost.

HRVATSKA UDRUGA ZA
ODNOSE S JAVNOŠĆU

Etička i profesionalna praksa stručnjaka za odnose s javnošću nalaže pravovremeno i transparentno upravljanje sukobom interesa. Dosadašnji slučajevi pokazuju nedovoljan senzibilitet stručnjaka za odnose s javnošću zatematiku sukoba interesa koja je u punom smislu te riječi etičko pitanje s neposrednim utjecajem na reputaciju, kao i nedovoljno razumijevanje njene važnosti u okolnostima kontinuiranog pada povjerenja u državne institucije i negativne percepcije struke za odnose s javnošću.

Pitanje etike javlja se tek naknadno, u pravilu nakon pojačanog interesa medija i problematiziranja pojedinih aspekata javnog angažmana, što je u pravilu kasno. Stručnjaci za odnose s javnošću trebaju pravovremeno i transparentno upravljati sukobom interesa. Da bi to mogli stručnjaci za odnose s javnošću trebaju graditi kulturu osobne odgovornosti i brige za javni interes te usvajati znanja i vještine koja će im pomoći da prepoznaju sukob interesa i njime upravljaju. Tek je tada moguće je očekivati da će se struka za odnose s javnošću prepoznati kao ona koja uistinu vodi računa o javnom interesu. U tu je svrhu Sud časti pripremio Smjernice za upravljanje sukobom interesa koje predstavljaju sastavni dio Etičkog kodeksa HUOJ-a.

Smjernice Suda časti za upravljanje sukobom interesa

Dobra praksa upravljanja sukobom interesa uključuje sljedeće aktivnosti:

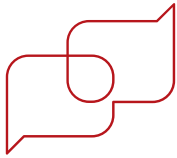
Prepoznavanje sukoba interesa – procjena situacije i specifičnih okolnosti koje bi mogle potaknuti sumnju u sukob interesa, a koje bi mogle dovesti u pitanje profesionalni i etički integritet stručnjaka za odnose s javnošću ili njihove matične organizacije i potaknuti sumnje u nepristranost. U prepoznavanju sukoba interesa treba postaviti pitanje o svim odnosima, privatnim i poslovnim vezama i vrstama odnosa koji bi se mogli eventualno problematizirati. Stručnjaci za odnose s javnošću pri tome moraju razlikovati tri vrste sukoba interesa:

- a. Prividni: kad se čini da bi njihovi privatni ili osobni interesi mogli utjecati na njihove aktivnosti
- b. Potencijalni: kad bi stručnjak za odnose s javnošću mogao biti na nekom položaju (prihvaćanje savjetničkog angažmana bez naknade ili neki drugi angažman) ili je već na položaju kada bi njegovi mogući osobni interesi mogli utjecati na nepristrano ispunjavanje njegovih dužnosti. Takva situacija može dovesti do stvarnog sukoba interesa.
- c. Stvarni: stručnjak za odnose s javnošću je na položaju kad njegovi osobni interesi mogu utjecati na nepristrano obavljanje njegovih dužnosti.

U svim ovim slučajevima potrebno je voditi računa o mogućoj percepciji javnosti.

Deklariranje sukoba interesa – stručnjak za odnose s javnošću nakon procjene situacije treba transparentno obznaniti sukob interesa

Odricanje od aktivnosti koje bi mogle dovesti do sumnje u sukob interesa, a idealno, potpuno izbjegavanje angažmana za koji se procijeni da bi mogao dovesti u pitanje njegovu nepristranost kao i stručni i profesionalni integritet.

HRVATSKA UDRUGA ZA
ODNOSE S JAVNOŠĆU

Preporuke Suda časti

Sud časti poziva na što skorije popunjavanje 'pravne praznine' koja prati imenovanje posebnih savjetnika na temelju članka 23. Zakona o Vladi Republike Hrvatske vezano uz sukob interesa.

Praksu angažiranja stručnjaka za odnose s javnošću bez naknade u državnim (javnim) institucijama bi u pravilu trebalo izbjegavati ili bi joj trebalo pristupiti uz daleko ozbiljnije sagledavanje njenih mogućih negativnih konotacija vezano uz sukob interesa i narušavanje povjerenja u kredibilitet javnih dužnosti. Načelo transparentnosti rada i sukoba interesa podrazumijeva pravičnu naknadu za angažman čime se ujedno izbjegavaju sumnje u nepristranost te profesionalni i stručni integritet stručnjaka za odnose s javnošću.

Nije sporan angažman stručnjaka za odnose s javnošću kada se oni angažiraju na projektima od društvenog i javnog interesa ili nekoj humanitarnoj organizaciji. Međutim, stručnjaci za odnose s javnošću i u tim slučajevima moraju voditi računa o sukobu interesa.

Sud časti

predsjednica Andreja Pavlović

dopredsjednica Boška Trbojević

član Dražen Dretar

članica Tina Puhalo

članica Ana Bagarić

1 Definicija preuzeta iz Chris MacDonald, Michael McDonald, and Wayne Norman, "Charitable Conflicts of Interest", Journal of Business Ethics 39:1-2, 67-74, August 2002. (p.68)